

Wpływ elementów Zielonego Ładu na zrównoważoną gospodarkę. Pozytywy i kontrowersje

Marek Krysztoforski

Bruksela, 2023

Hiszpania, 2023

GERMAN FARMERS PROTEST

Obejrzyj w YouTube

Obejrzyj w YouTube

Jak podała agencja Belga, jednym z głównych żądań organizacji jest wycofanie się UE z umów o wolnym handlu, np. z krajami organizacji Mercosur, czyli Brazylią, Argentyną, Urugwajem i Paragwajem. Ten temat pojawi się na spotkaniu ministrów rolnictwa.

26.02.2024

Oprócz wycofania się z umów handlowych dotyczących rolnictwa, farmerzy - jak podaje Belga - żądają także godziwych wynagrodzeń i zmian polityki rolnej UE. Protestują przeciw propozycjom Komisji Europejskiej dotyczącym rolnictwa, w tym np. ograniczenia wykorzystania gruntów rolnych w UE.

Francuscy rolnicy protestują w obliczu spadających dochodów, rosnących kosztów - np. energii, obciążeń biurokratycznych, w tym wynikających z regulacji unijnych, a także konkurencji w postaci żywności importowanej z zagranicy. Premier Gabriel Attal przychylił się w piątek do jednego z żądań farmerów, którym było wycofanie się z planów wzrostu podatku na olej napędowy dla pojazdów rolniczych. Premier obiecał też ograniczenie biurokracji. Deklaracje te rolnicy na razie uważają za niewystarczające. Attal zapowiedział we wtorek we francuskim parlamencie, że wkrótce ogłosi dalsze kroki.

HOLANDIA SPARALIZOWANA MASOWYMI PROTESTAMI

W całej Holandii rolnicy protestowali w środę przeciw polityce rządu premiera Marka Ruttego w sprawie emisji azotu. Do Hagi przyjechało ponad 300 traktorów. Setki protestujących zebrały się także w Zwolle na północy kraju, Arnhem na wschodzie i w Den Bosch niedaleko granicy z Belgią. Rolnicy krytykują **politykę ograniczania emisji azotu, co wiąże się m.in. ze zmniejszeniem pogłowia zwierząt hodowlanych**. "Maniacy klimatu też muszą coś jeść" - powiedział jeden z protestujących reporterowi stacji radiowej BNR. "Jesteśmy wypierani ze swojej ziemi, z ziemi, na której od pokoleń produkujemy żywność" - powiedział portalowi NOS rolnik Bart Kemp, który protestował w Hadze.

Hiszpania , sobota, 10 lutego

"Sektor rolniczy w Europie i Hiszpanii stoi w obliczu rosnącej frustracji i niepokoju z powodu **trudnych warunków i dławiącej biurokracji generowanej przez europejskie regulacje**" - stwierdziły w oświadczeniu hiszpańskie związki zawodowe Asaja, UPA i COAG, które cytowała we wtorek AFP.

Strajkujący domagają się od rządu Sancheza pomocy finansowej dla rolników, większego wsparcia dla eksporterów płodów rolnych, a także obniżenia kosztów produkcji, w tym szczególnie **redukcji cen paliw**.

Hiszpańscy rolnicy sprzeciwiają się też zbyt uległej ich zdaniem polityce Komisji Europejskiej wobec dostawców towarów rolnych spoza UE, w tym szczególnie z Maroka. Twierdzą, że KE wspiera nieuczciwą konkurencję i w niewystarczający sposób chroni europejskich producentów. Hiszpania jest wiodącym, europejskim eksporterem owoców i warzyw oraz największym na świecie producentem oliwek.

Głównym postulatem wszystkich protestujących jest podniesienie opłacalności produkcji rolnej i wzrost kosztów skupu.

"Zboże to włoskie złoto", "Nasza praca to nie hobby", "Nie dla syntetycznego mięsa" - takie hasła powiewały na transparentach. Uczestnicy wiecu krytykowali rząd Giorgii Meloni za to, że jego sztandarowe hasła, czyli **suwerenność żywnościowa i obrona włoskiej produkcji** pozostały na papierze.

Przegląd protestów rolników europejskich

FRANCJA

Biurokracja UE

Ceny diesla

Potrzeba większego wsparcia, aby zwiększyć dochody

Dostęp do nawadniania

Krytyka dobrostanu zwierząt i stosowania pestycydów

POLSKA

Tani import z Ukrainy

Rozporządzenia UE „Zielony Ład”

REPUBLIKA CZESKA

Biurokracja

Tani import

Polityka rolna UE

HISZPANIA

„Dusząca biurokracja” stworzona w Brukseli, która ich zdaniem obniża rentowność upraw

Umowy handlowe, które według nich otwierają drzwi dla taniego importu (Maroko)

NIEMCY

Tani import

Przepisy środowiskowe UE

RUMUNIA

Koszt diesla

Stawki ubezpieczenia

Przepisy środowiskowe UE

Tani import z Ukrainy

BELGIA

Wymóg UE dotyczący pozostawienia 4% gruntów odłogowanych

Tani import

Dopłaty faworyzują większe gospodarstwa

GRECJA

Żądania wyższych dotacji i szybszych odszkodowań za szkody w uprawach i inwentarzu żywym utracone w wyniku powodzi w 2023 roku

Podatek od oleju napędowego i rosnące rachunki za prąd

Upadające dotacje państwowe i unijne

PORTUGALIA

Niewystarczająca pomoc państwa,

Cięcia dotacji

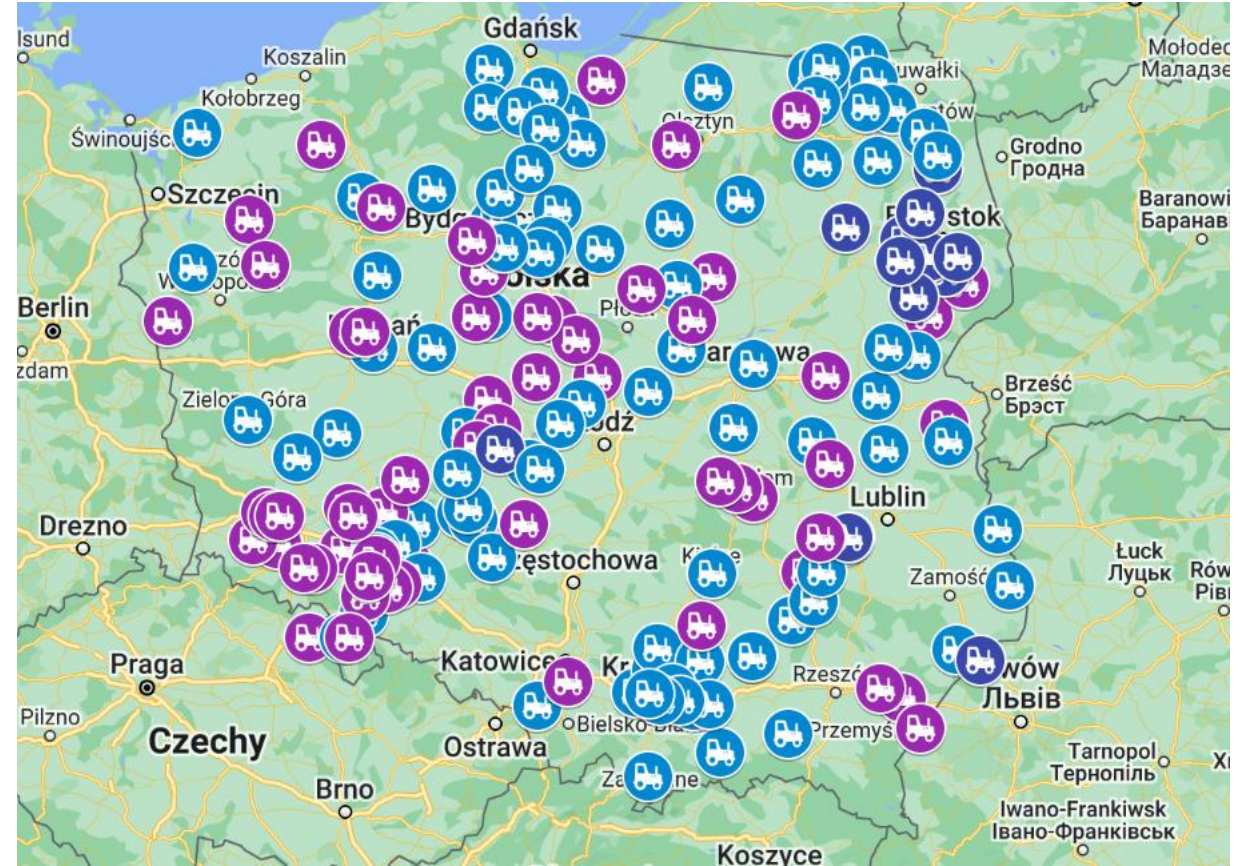
Biurokracja

Wspólna Polityka Rolna 2023-2027

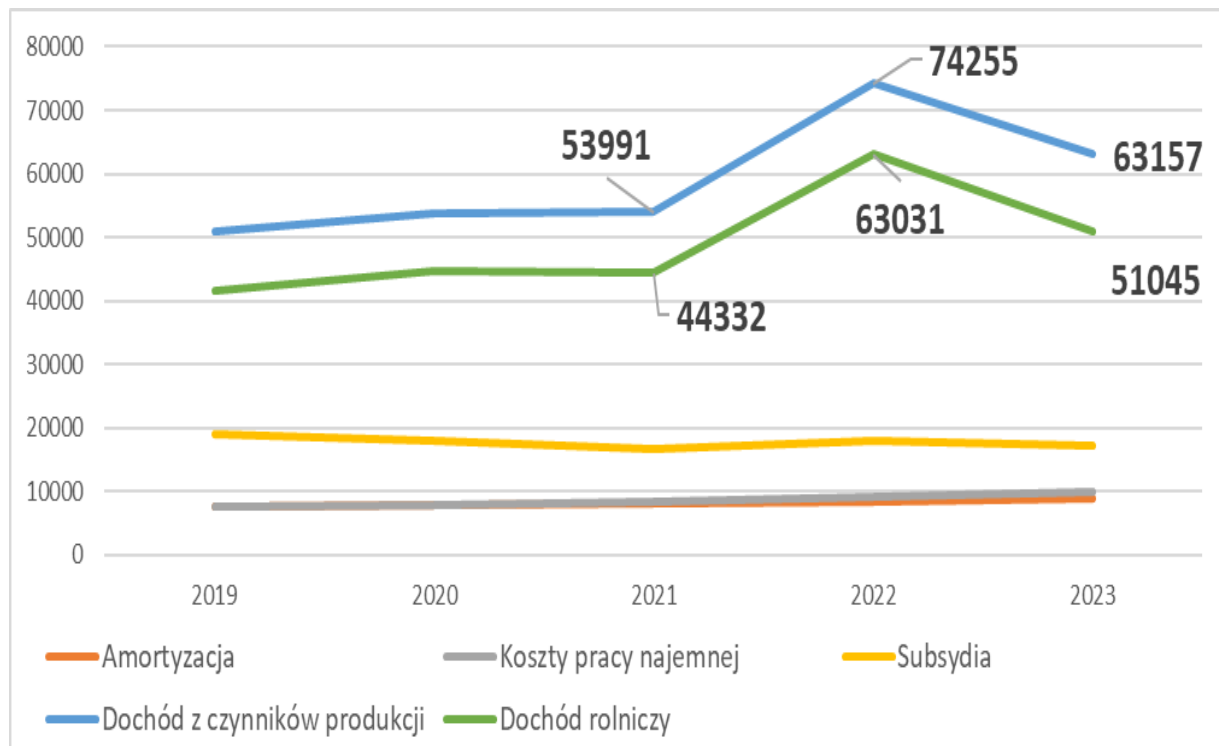
Strajki w Polsce - przyczyny

Zielony ład i import z Ukrainy głównym postulatem strajkujących

Rachunki Ekonomiczne Rolnictwa – wybrane elementy rachunku dochodu rolnictwa 2019 - 2023 (mln zł)

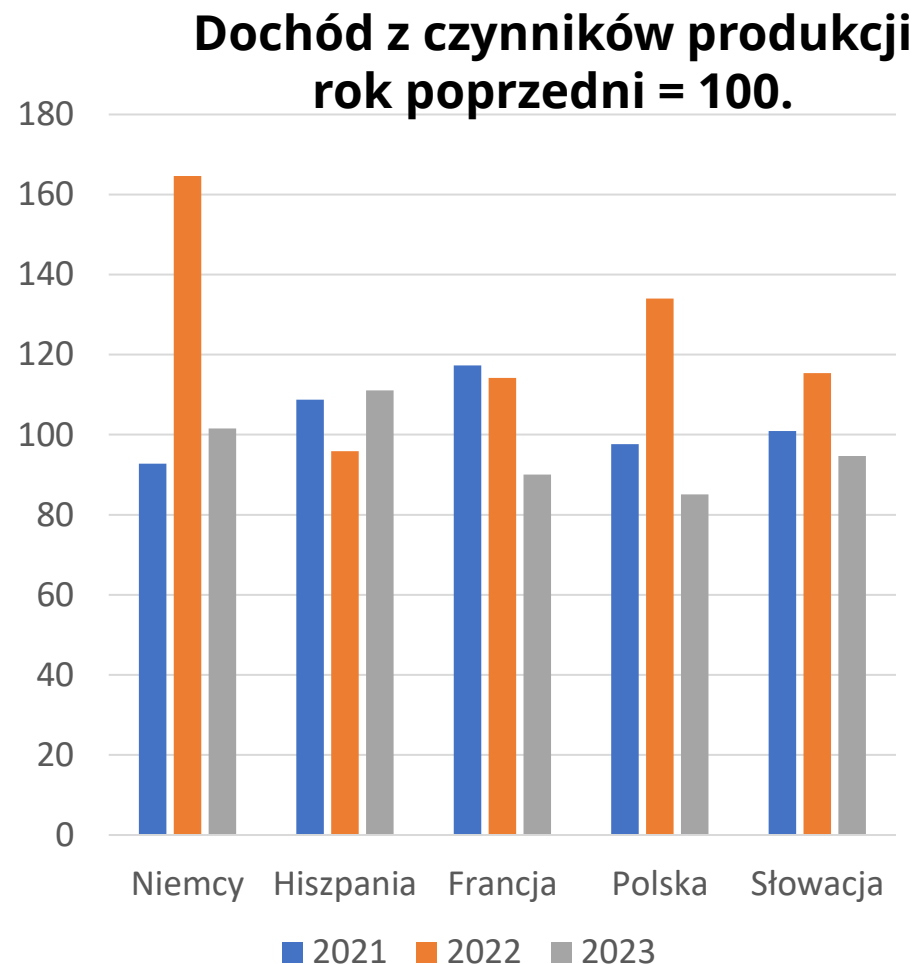

W roku 2023 **wartość dochodu z czynników produkcji zmniejszyła się o 11 miliardów złotych** a dochodu rolnictwa o 12 miliardów złotych w porównaniu z rokiem 2022 tj. o 19%.

Zwiększyły się koszty pracy najemnej a subsydia nie związane z produktami nieznacznie zmniejszyły się.

Sytuacja dochodowa rolnictwa w latach 2019 - 2023

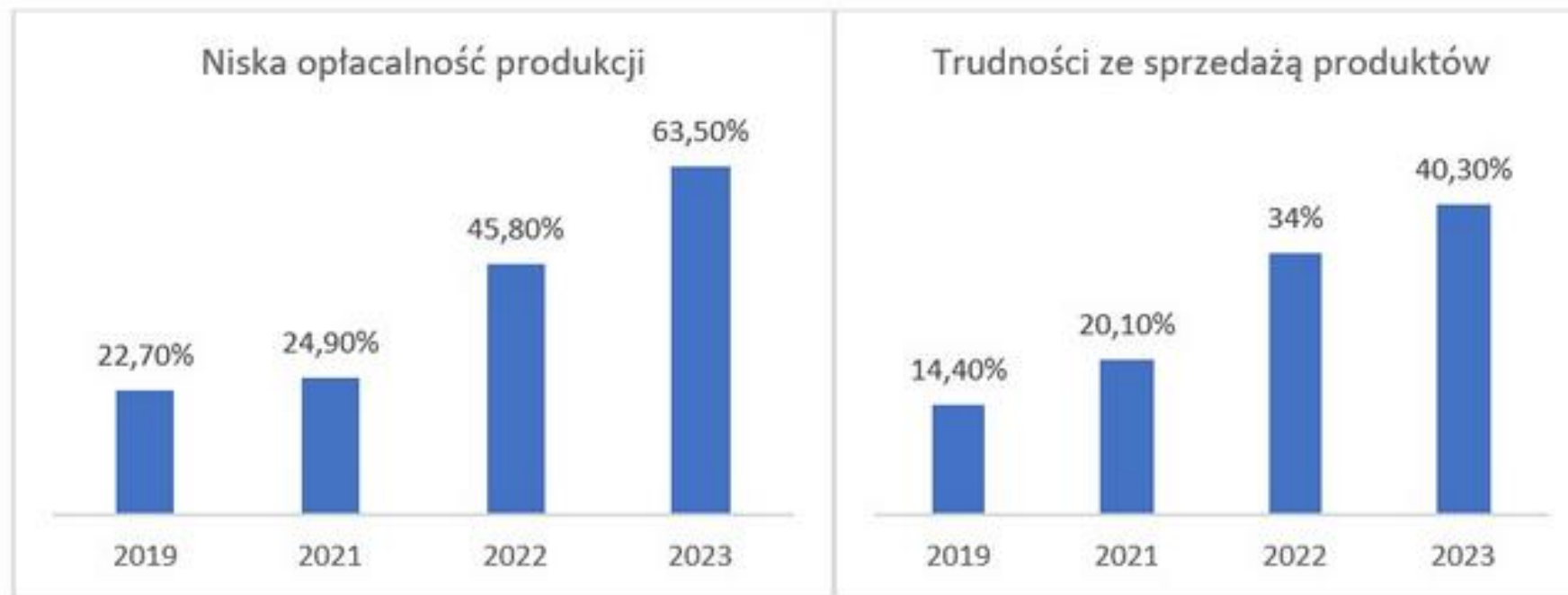
- Wartość produkcji rolnictwa w roku 2023 silnie zmniejszyła się w porównaniu z rokiem 2022 głównie w wyniku zmniejszenie wartości produkcji zbóż.
- Wraz ze wzrostem wartości produkcji zwiększała się wartość zużycia pośredniego przy czym jej wartość w roku 2023 utrzymała się na poziomie roku 2022.
- Łączna wartość dopłat do produktów oraz subsydiów nie powiązanych z produktami w roku 2023 zwiększyła się, co jednak w niewielkim stopniu zmniejszyło obniżenie wartości dodanej brutto.
- W roku 2023 dochód rolnictwa zmniejszył się o 19% w stosunku do roku 2022.
- W roku 2023 silne zmniejszenie dochodu wystąpiło także w rolnictwie Niemiec, Polski i Francji.

Główne postulaty Zielonego Ładu, które wzbudzają sprzeciw rolników, to:

- ugorowanie części gruntów, czyli wyłączenie ich z użytkowania (4 proc. ziemi należących do gospodarstw o powierzchni większej niż 10 ha powinno pozostawać odłogiem, by umożliwić ziemi regenerację) - rolnicy wskazują, że obowiązek ten będzie skutkował spadkiem produkcji i dochodów;
- strategia "Od pola do stołu", zakładająca zmniejszenie użycia chemicznych pestycydów o co najmniej 50 proc. do roku 2030 - rolnicy uważają, że przepisy te uniemożliwią utrzymanie produkcji na dotychczasowym poziomie, co z kolei zagrozi bezpieczeństwu żywnościowemu Europy i uzależni ją od importu żywności spoza Starego Kontynentu;
- zmniejszenie stosowania nawozów sztucznych o co najmniej 20 proc. - tutaj argumenty są podobne do tych związanych z postulatem redukcji zastosowania pestycydów.

Główna przyczyna kryzys na rynkach zbóż, kukurydzy, rzepaku, trzody

Na podstawie danych badania „Polska wieś i rolnictwo 2023”

W ostatnich latach problemy związane z niską opłacalnością produkcji oraz trudności w sprzedaży produktów w polskim rolnictwie ewoluowały w palące wyzwania stojące przed rolnikami. Dane porównawcze z 2019 roku rzucają światło na dramatyczny wzrost świadomości i dostrzegania tych problemów przez przedstawicieli sektora rolnego.

Farm to Fork

Od pola do stołu - cele

Farm to Fork

Od pola do stołu – działania

Stosowanie pestycydów w rolnictwie przyczynia się do zanieczyszczenia gleby, wody i powietrza.

Komisja podejmie działania w celu:

- ✓ **zmniejszenie o 50% stosowanie** i szkodliwość pestycydów do 2030 roku.
- ✓ **zmniejszenie o 50% stosowanie** bardziej niebezpiecznych pestycydów do 2030 r.

Nadmiar składników pokarmowych w środowisku jest głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza, gleby i wody, negatywnie wpływ na bioróżnorodność i klimat. Komisja podejmie działania w celu:

- ✓ **zmniejszenie strat składników odżywczych o co najmniej 50%**, zapewniając jednocześnie, że nie pogorszy się żyzności gleby.
- ✓ **zakłada się zmniejszenie zużycie nawozów o co najmniej 20%** do 2030 roku.

„**Oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe** związana ze stosowaniem środków przeciwdrobnoustrojowych w zdrowiu zwierząt i ludzi prowadzi do: Szacuje się, że każdego roku w UE umiera 33 000 ludzi. Komisja **zmniejszy sprzedaż o 50% środków przeciwdrobnoustrojowych dla zwierząt gospodarskich i akwakultury do 2030 r.**

Rolnictwo ekologiczne to praktyka przyjazna dla środowiska, którą należy dalej rozwijać. Komisja będzie stymulować rozwój obszaru rolnictwa ekologicznego w UE w celu osiągnięcia **25% całkowitej powierzchni użytków rolnych objętych rolnictwem ekologicznym do 2030 r.**

ZUŻYCIE ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN W UE

(w kg substancji czynnych na 1 ha)

1.	Niderlandia	10
2.	Włochy	7
3.	Portugalia	5
4.	Niemcy	4,5
5.	Francja	4,5
6.	Hiszpania	4,5
7.	Chorwacja	3,5
8.	Wielka Brytania	3,5
9.	Austria	3,5
10.	Polska	2,5
Średnia dla UE		3,5

Francja + Hiszpania + Niemcy + Włochy = 80% zużycia ś.o.r w UE (45% obszaru gruntów ornych)

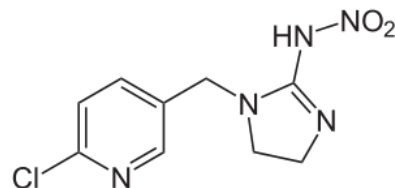
INFORMACJE WSTĘPNE – RZEPAK OZIMY

Obecnie najczęściej **wycofań** substancji czynnych dotyczy **insektycydów**, a szczególnie **neonikotynoidów**:

- chlotianidyna,
- imidachlopyrd,
- tiametoksam,
- tiachlopyrd (od 3 lutego 2021 r.).

Wycofanie zapraw nasiennych spowodowało:

- zwiększenie chemizacji środowiska
- zwiększyło koszty produkcji
- utrudnienia organizacyjne.

* Wg danych z 50 stacji doświadczalnych COBORU

Zwiększenie chemizacji o 8 razy

0,5 zabiegu stosowania insektycydów nalistnych

OKRES STOSOWANIA ZAPRAW NASIENNYCH

4 zabiegi stosowania insektycydów nalistnych

OKRES NIESTOSOWANIA ZAPRAW NASIENNYCH

Takie działanie jest sprzeczne z zasadami integrowanej ochrony roślin oraz z koncepcją Zielonego Ładu i zrównoważonego rolnictwa.

Wtorek 06 luty 2024 18:25

W czerwcu 2022 roku KE przyjęła projekt nowego rozporządzenia w sprawie zrównoważonego stosowania środków ochrony roślin, zakładając ograniczenie o 50 proc. stosowania chemicznych pestycydów w UE do 2030 roku. Każdy kraj miał określić własne cele w zakresie redukcji użycia pestycydów.

Przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen ogłosiła we wtorek podczas debaty w europarlamencie, że KE wycofuje projekt zakładający ograniczenie stosowania pestycydów w rolnictwie w UE. To reakcja na protesty rolników, które przetaczają się obecnie przez państwa unijne.

Jak powiedziała von der Leyen w Strasburgu, KE zaproponowała projekt nowych przepisów w szczytnym celu, jakim jest zmniejszenie ryzyka stwarzanego przez chemiczne środki ochrony roślin.

„Ale propozycja (...) stała się symbolem polaryzacji. Została odrzucona przez Parlament Europejski. W Radzie również nie ma nad nią postępów. Dlatego też proponuję Kolegium (Komisji Europejskiej) wycofanie tego wniosku” – poinformowała.

Von der Leyen dodała, że nie oznacza to, iż KE porzuca tę kwestię. „Temat oczywiście pozostaje. Aby móc działać dalej, potrzebny jest szerszy dialog i inne podejście. Na tej podstawie Komisja mogłaby przedstawić nowy projekt, znacznie bardziej dojrzały, stworzony przy zaangażowaniu zainteresowanych stron” – wyjaśniła.

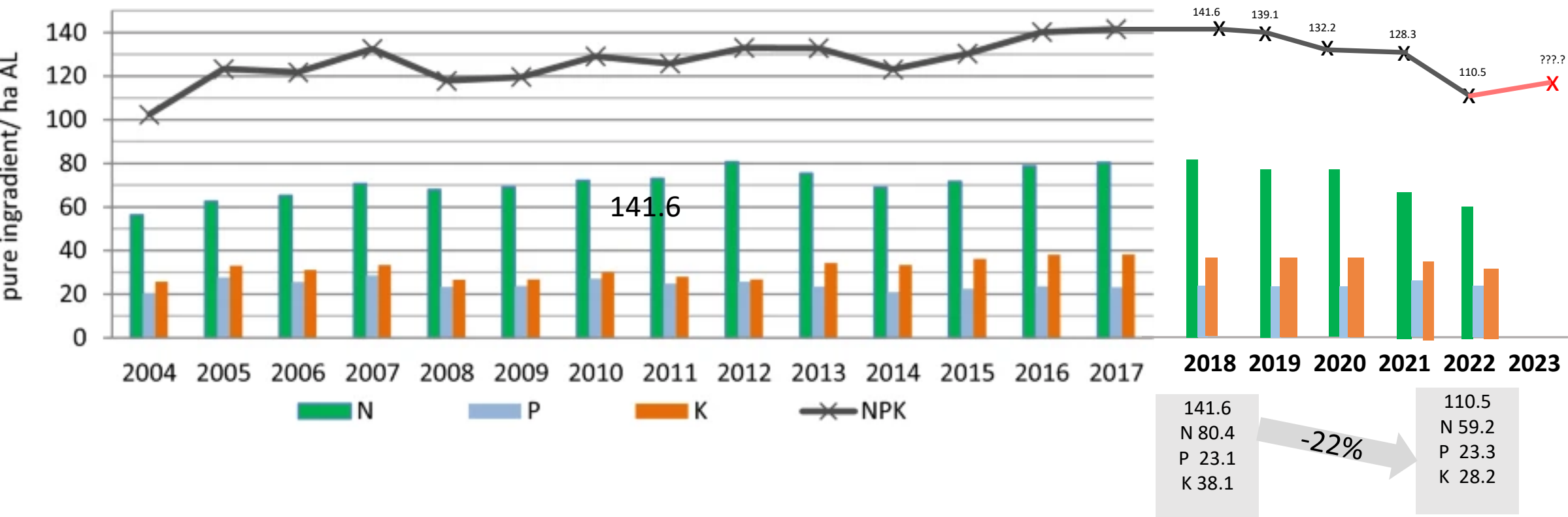

Redukcja
nawożenia

Fertilizer use (kg of nutrients/ha), crop yields (kg/ha) and fertilizer productivity (kg of crop/kg of nutrients), **maize**, 2014-15

Country	Plon	Azot	Fosfor	Potas	Total NPK	NPK produktywność
Zużycie nawozów (kg składników odżywczych/ha), plony upraw (kg/ha) i wydajność nawozów (kg plonu/kg składników odżywczych), kukurydza, 2014-15						
United States of America	10,733	166	61	61	287	37
European Union	8098	157	42	42	241	34
China	5809	125	49	22	196	30
Indonesia	4954	116	35	19	170	29
Mexico	3296	126	20	3	149	22
Brazil	5176	69	37	40	146	35
South Africa	5301	100	35	7	142	37
India	2631	90	32	14	135	19
Ukraine	6159	72	10	10	92	67
Argentina	6841	44	25	0	69	99
World	5593	98	34	26	158	35

Zużycie nawozów mineralnych w polskim rolnictwie – tendencje i kierunki zmian

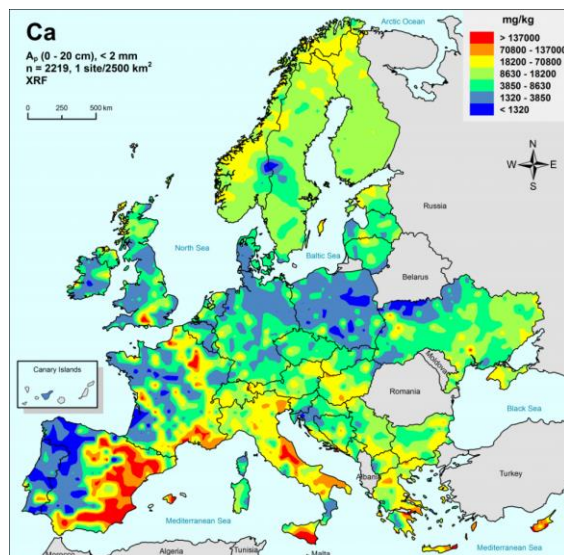
Source: Arkadiusz Piwovar, Consumption of Mineral Fertilizers in the Polish Agriculture – Trends and Directions of Changes June 2021/M.Krysztoforski – 2018-2023)

Zużycie wapna w Polsce w kg CaO/ha/rok

Dane: GUS

„Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie” na lata 2020-2023 przyczynił się do znacznego wzrostu wapnowania, co zahamowało proces zakwaszania gleb. Ale nadal występuje problem ponad 7,7 mln ha nadmiernie zakwaszonych, w tym 4,1 mln ha gruntów bardzo kwaśnych.

Procentowy udział próbek w poszczególnych klasach potrzeb wapnowania

Województwo	Liczba próbek	Potrzeby wapnowania % próbek w zbiorze danych				
		konieczne	potrzebne	wskazane	ograniczone	zbędne
Dolnośląskie	3539	38,9	16,8	15,1	14,4	14,8
Kujawsko-pomorskie	3497	13,4	13,1	12,6	14,2	46,7
Lubelskie	4385	36,5	16,0	12,7	11,5	23,2
Lubuskie	1826	26,8	20,6	14,6	13,4	24,6
Łódzkie	3539	36,7	23,0	16,0	10,7	13,6
Małopolskie	2879	69,0	8,5	6,6	5,1	10,8
Mazowieckie	6669	33,4	20,8	13,0	11,0	21,8
Opolskie	1607	20,0	14,7	22,7	19,4	23,1
Podkarpackie	3222	59,0	14,4	8,4	5,9	12,2
Podlaskie	3195	30,5	22,3	12,6	9,3	25,3
Pomorskie	2928	24,8	22,1	15,5	13,5	24,1
Śląskie	2300	37,3	16,1	13,7	13,0	20,0
Świętokrzyskie	2307	28,7	14,1	12,1	10,4	34,9
Warmińsko-mazurskie	3820	31,3	19,6	14,6	11,8	22,8
Wielkopolskie	5676	18,2	13,9	13,5	14,8	39,6
Zachodniopomorskie	3267	20,4	15,7	14,4	15,5	34,0
Polska	54656	32,5	17,2	13,4	12,0	25,0

Źródło: Smreczak i Łysiak [2017] w Ochal [2017]

Powierzchnia gleb gruntów ornych wymagająca wapnowania [w tys. ha]

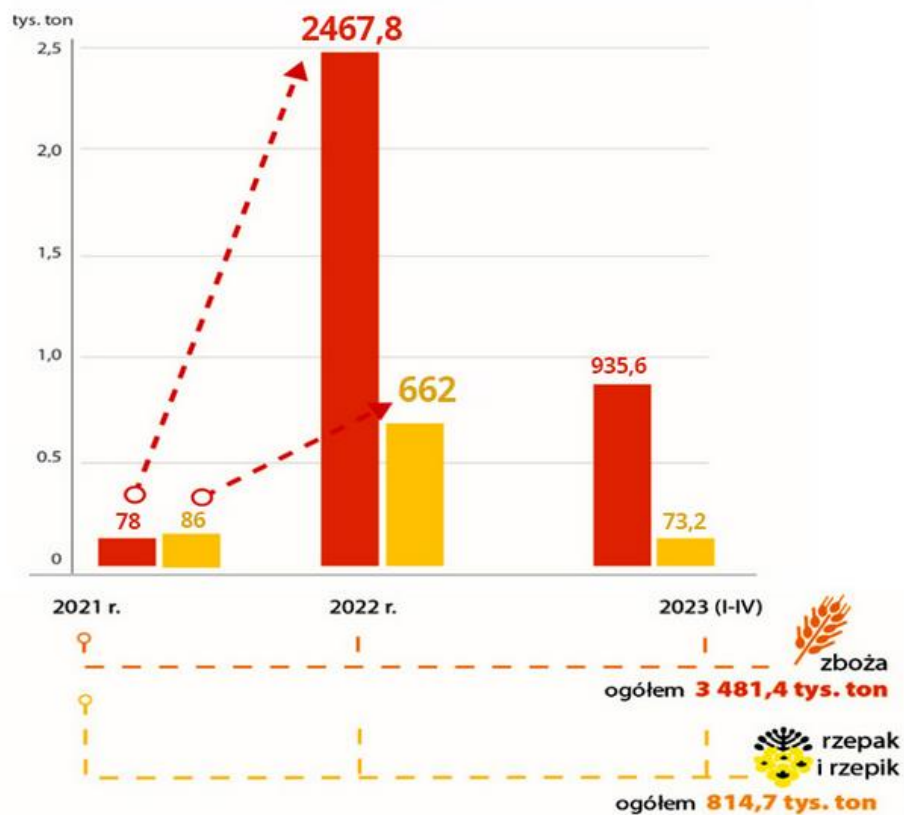
Kategoria gleby	Odczyn pH _{KCl}					Razem
	<4,5	4,5-5,1	5,2- 5,6	5,7-6,1	6,2-6,6	
B. lekkie	932,3	329,0	-	-	-	1261,3
Lekkie	2019,3	1292,2	874,4	-	-	4185,9
Średnie	873,1	727,9	580,7	597,8	-	2779,5
Ciężkie	285,8	242,9	210,4	212,2	216,3	1167,6
Razem	4110,5	2592,0	1665,5	810,0	216,3	9394,3

Źródło: Ochal [2017]

Problem zbóż i
import z Ukrainy

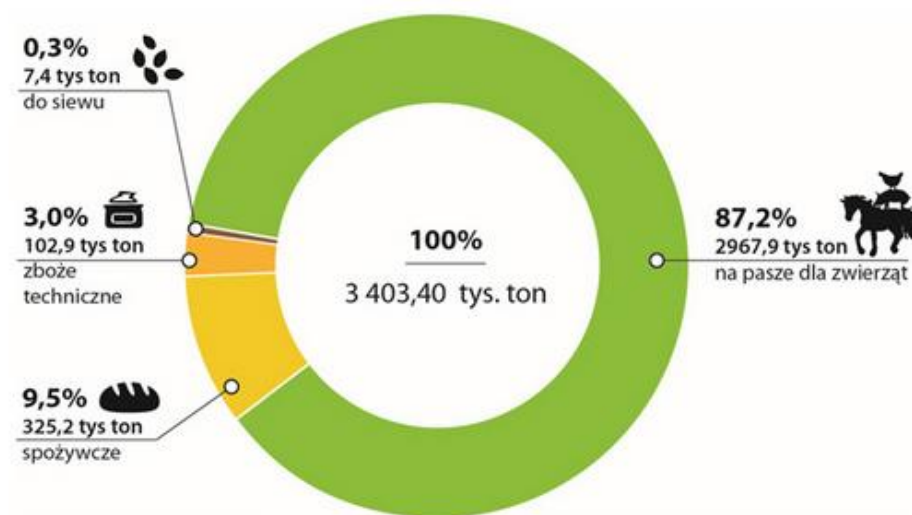

Import zboża i rzepaku z Ukrainy w okresie styczeń 2021 – kwiecień 2023

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Struktura produktów rolnych importowanych z Ukrainy do Polski w latach 2022-2023 (w tys. ton)

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

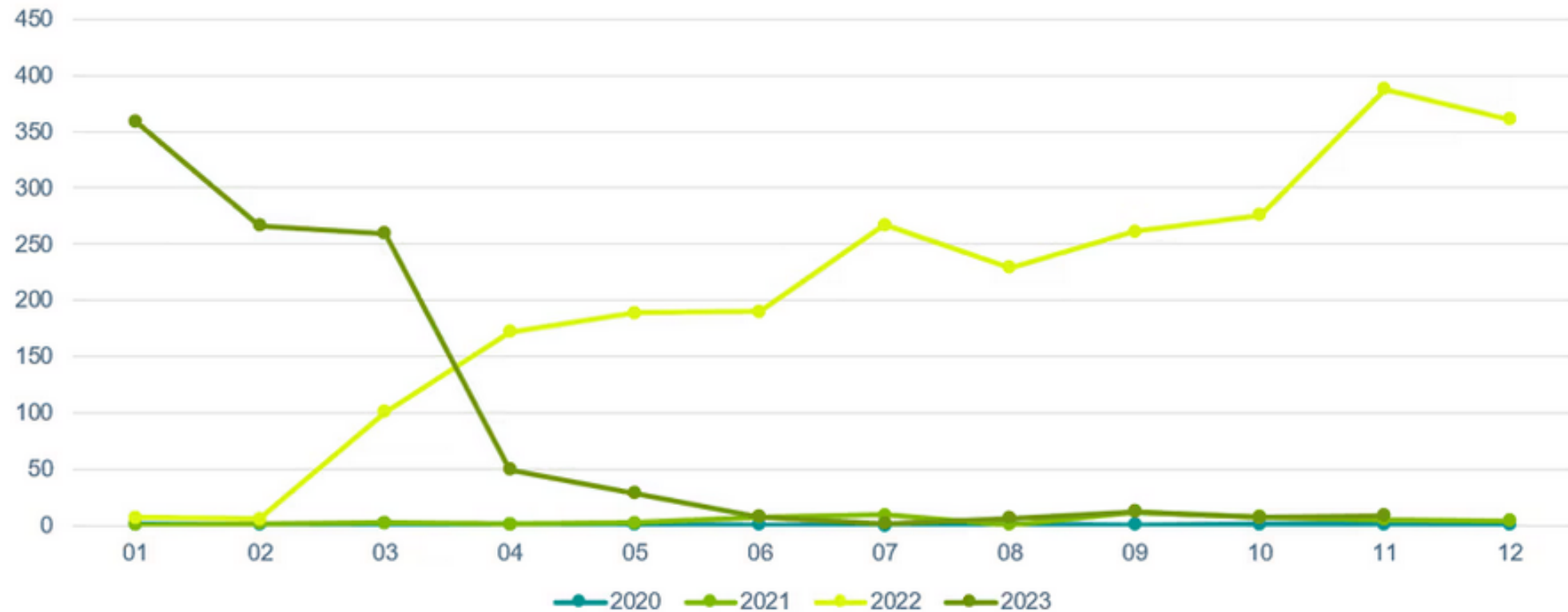
► Opis grafiki

Kontrolerzy NIK stwierdzili, że zadeklarowanie zboża o przeznaczeniu technicznym skutkowało odstąpieniem przez Inspekcję: Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Weterynaryjną, Sanitarną oraz Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych od przeprowadzenia granicznej kontroli tego towaru (na podstawie przepisów regulujących przeprowadzanie przez te inspekcje granicznych kontroli towaru).

W wyniku badań przeprowadzonych przez Inspekcję Weterynaryjną **stwierdzono pojedyncze przypadki zanieczyszczenia zboża salmonellą** (trzy przypadki), **pestycydami i GMO** (po jednym przypadku). W latach 2022-2023 organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadziły 11,6 tys. kontroli, w wyniku których stwierdzono **obecność szkodników w 210 próbkach, obecność środka do przeprowadzenia fumigacji w 37 próbkach i przekroczenie dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów w 7 próbkach => co daje 2,18 % nieprawidłowości**. Ponadto w wyniku 20 kontroli stwierdzono niezadawalające warunki transportu oraz niewłaściwą jakość dokumentacji

Import zboża z Ukrainy 2020-2023

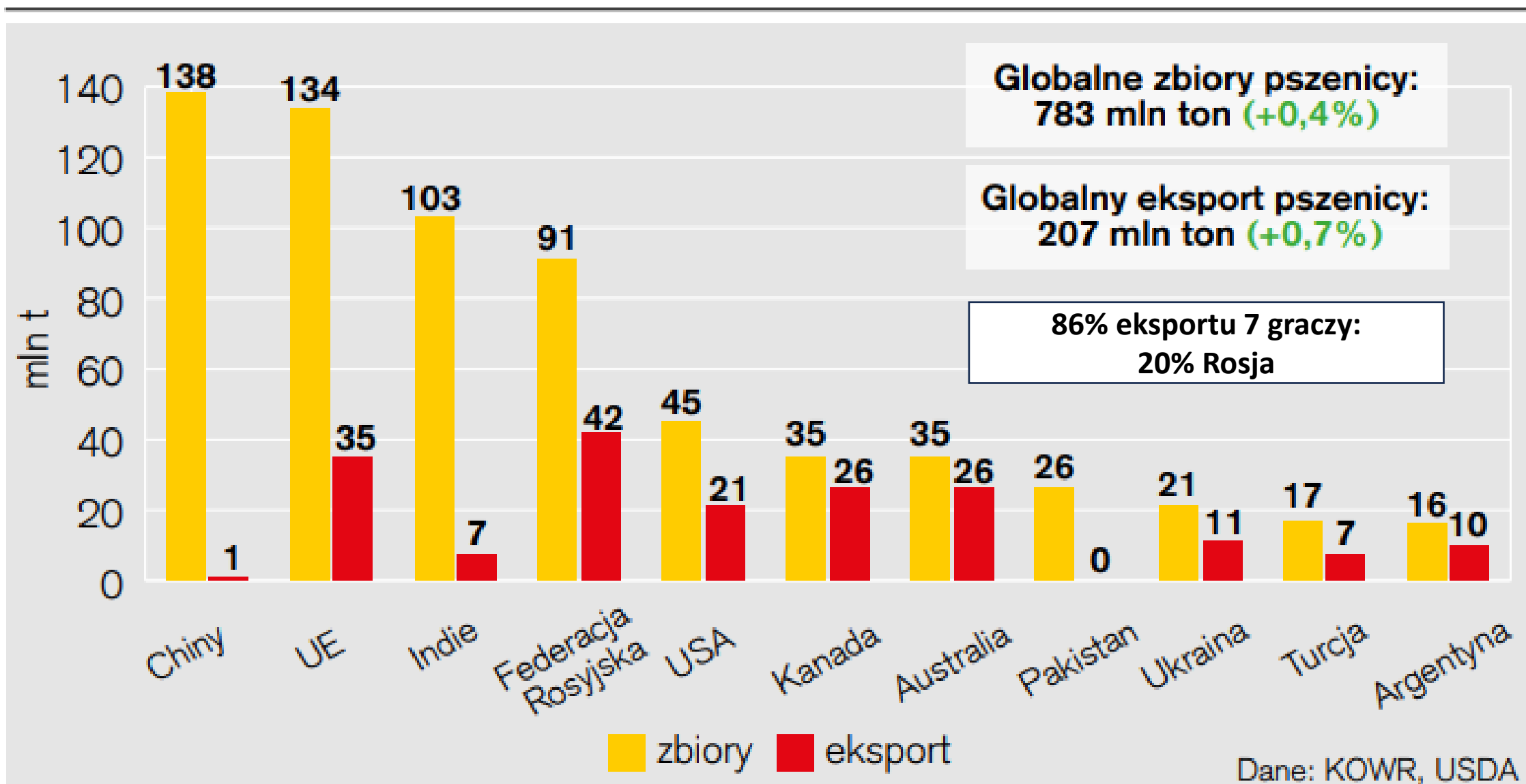
VOLUME OF POLISH GRAINS IMPORTS FROM UKRAINE (K TONNES)

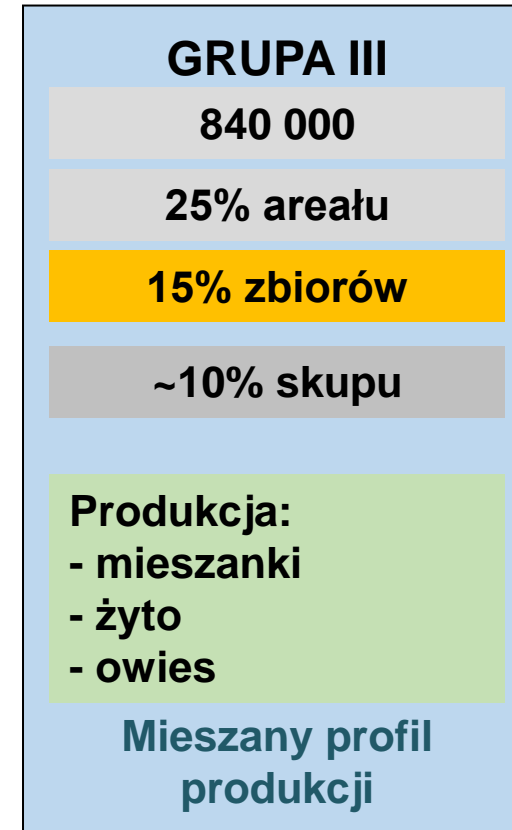
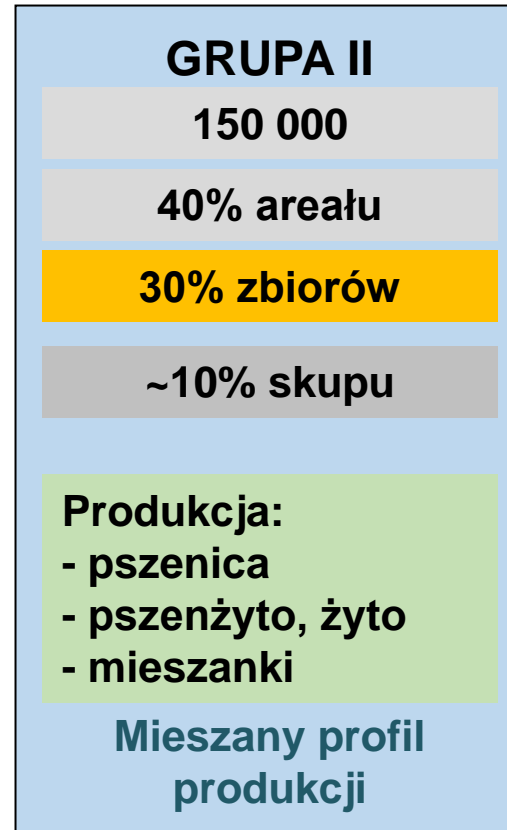
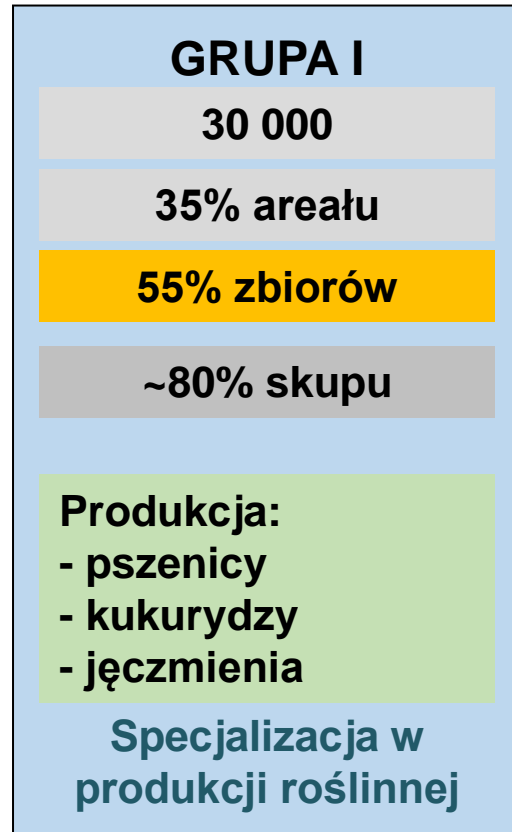
Source: Eurostat, [Credit Agricole](#)

Import zboża z Ukrainy do Polski w latach 2020–2023. | Credit Agricole

RYS. 1. PROGNOZA ZBIORÓW I EKSPORTU PSZENICY

Producenci zbóż (2020)

Źródło: W. Łopaciuk IERGŻ,
konferencja 21 lutego 2024

Dynamika rozwoju upraw kukurydzy

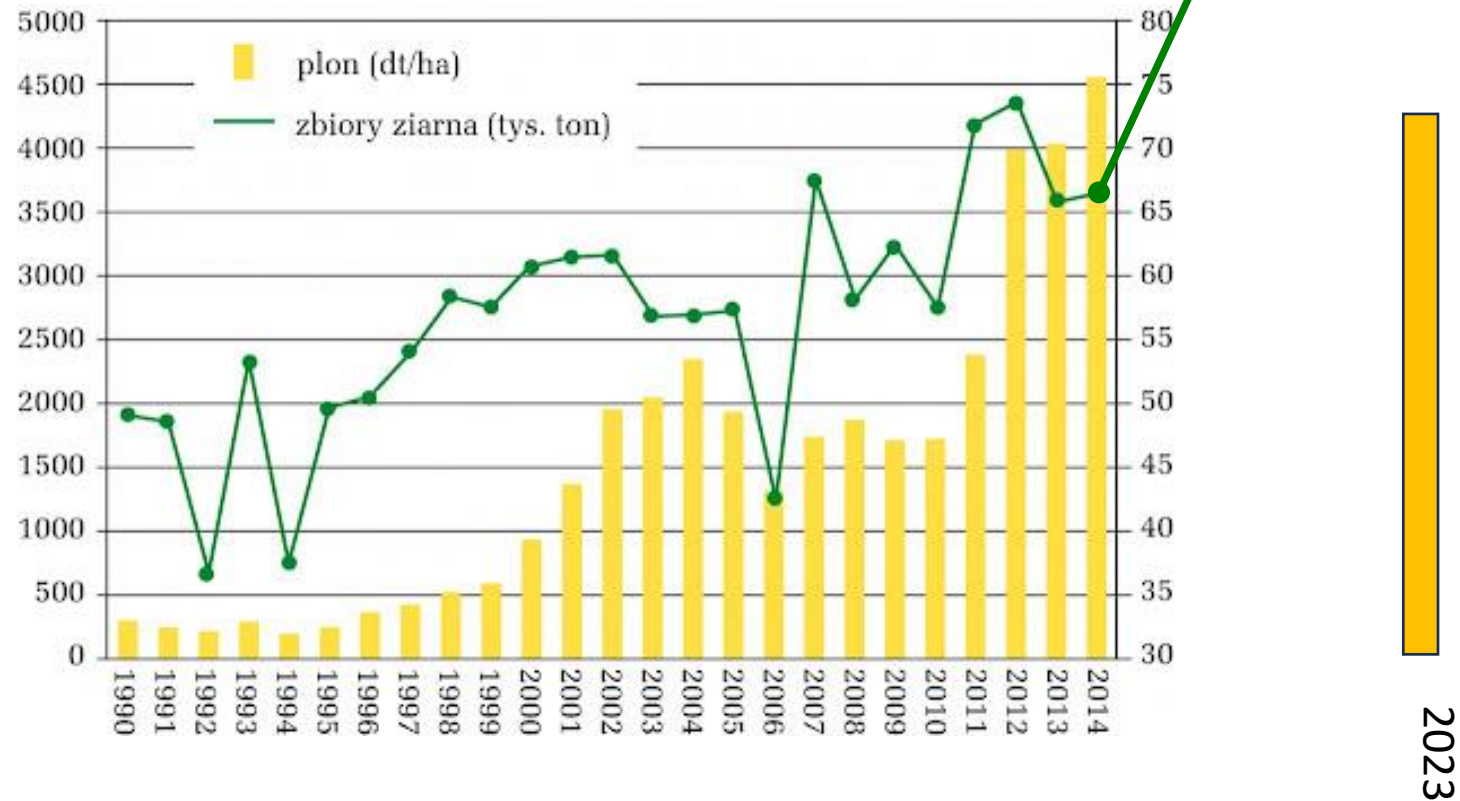
wg przeznaczenia uprawy

Źródło: Kynetec | FarmTrak | Maize | Poland | 2021

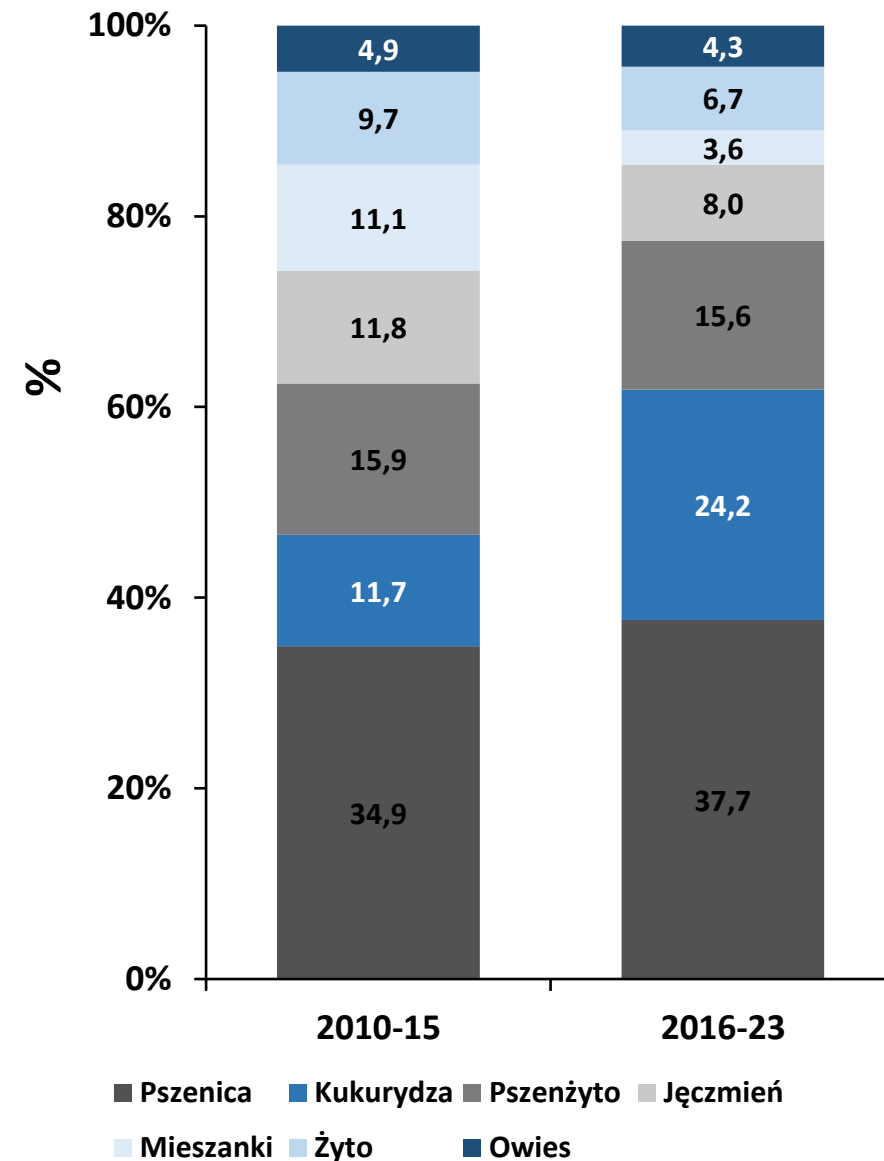
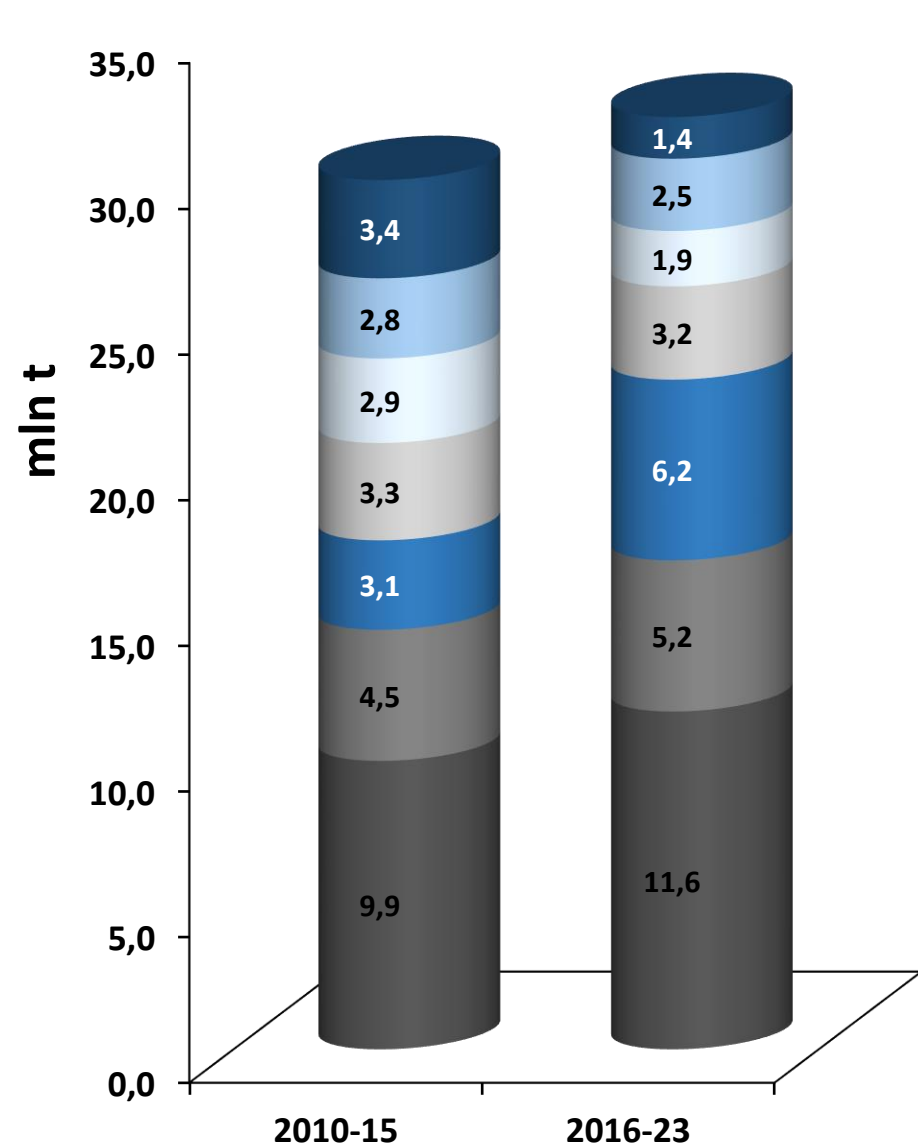
— POLSKA — ZIARNO — KISZONKA — BIOGAZ

Plony i zbiory kukurydzy

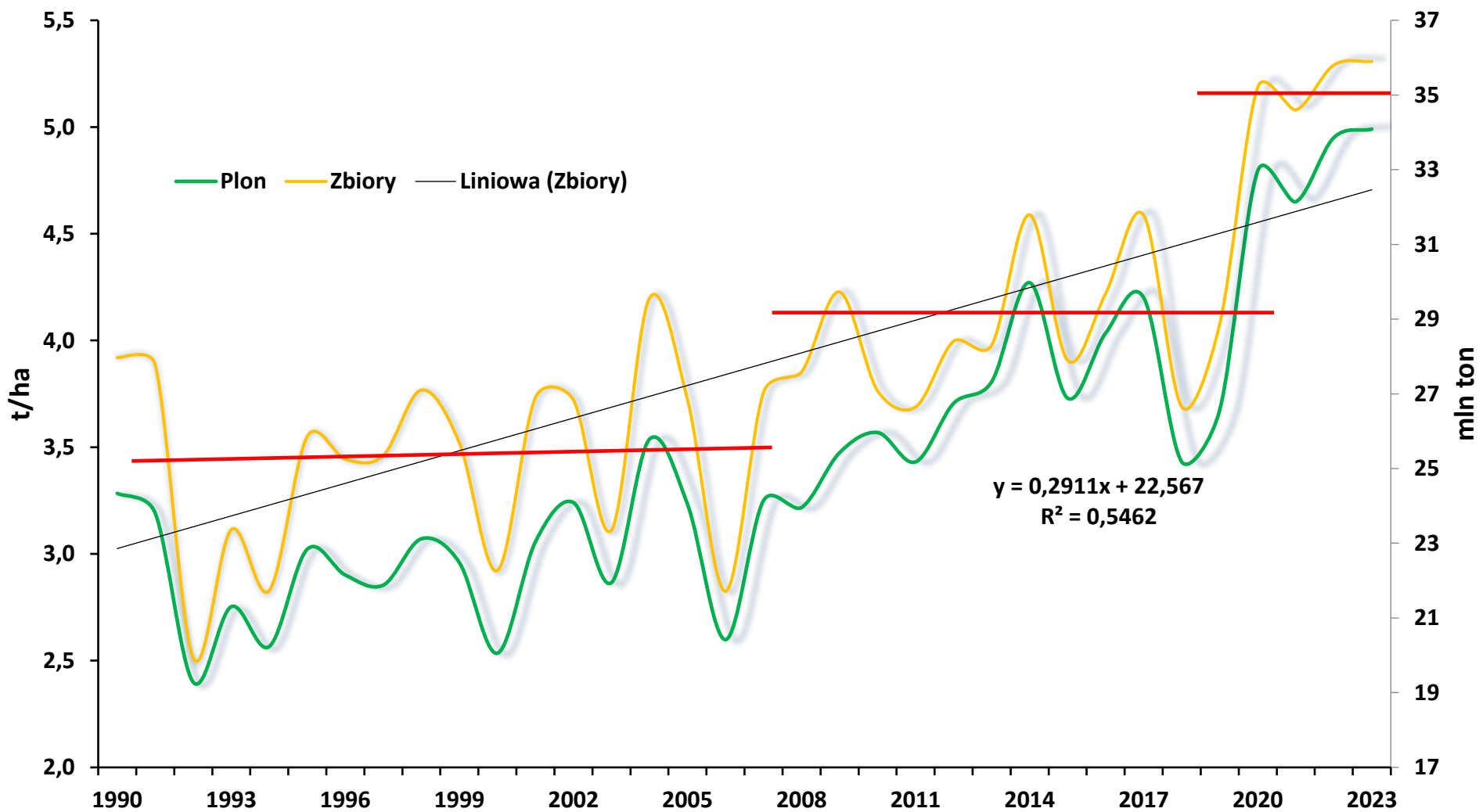
Za prof. T.Michalskim

Struktura produkcji zbóż

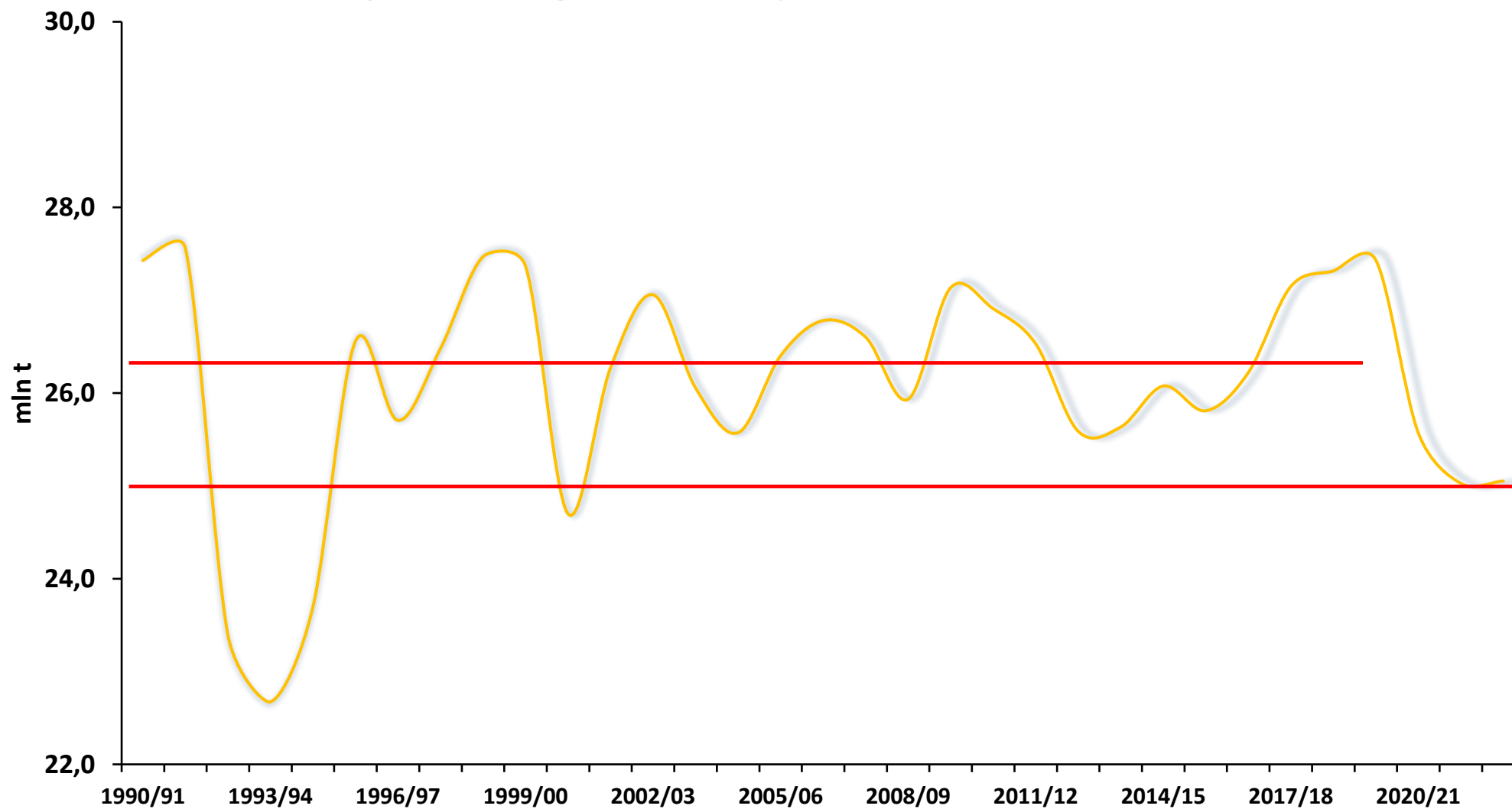

Pszenica
 Kukurydza
 Pszenżyto
 Jęczmień
 Mieszanki
 Żyto
 Owies

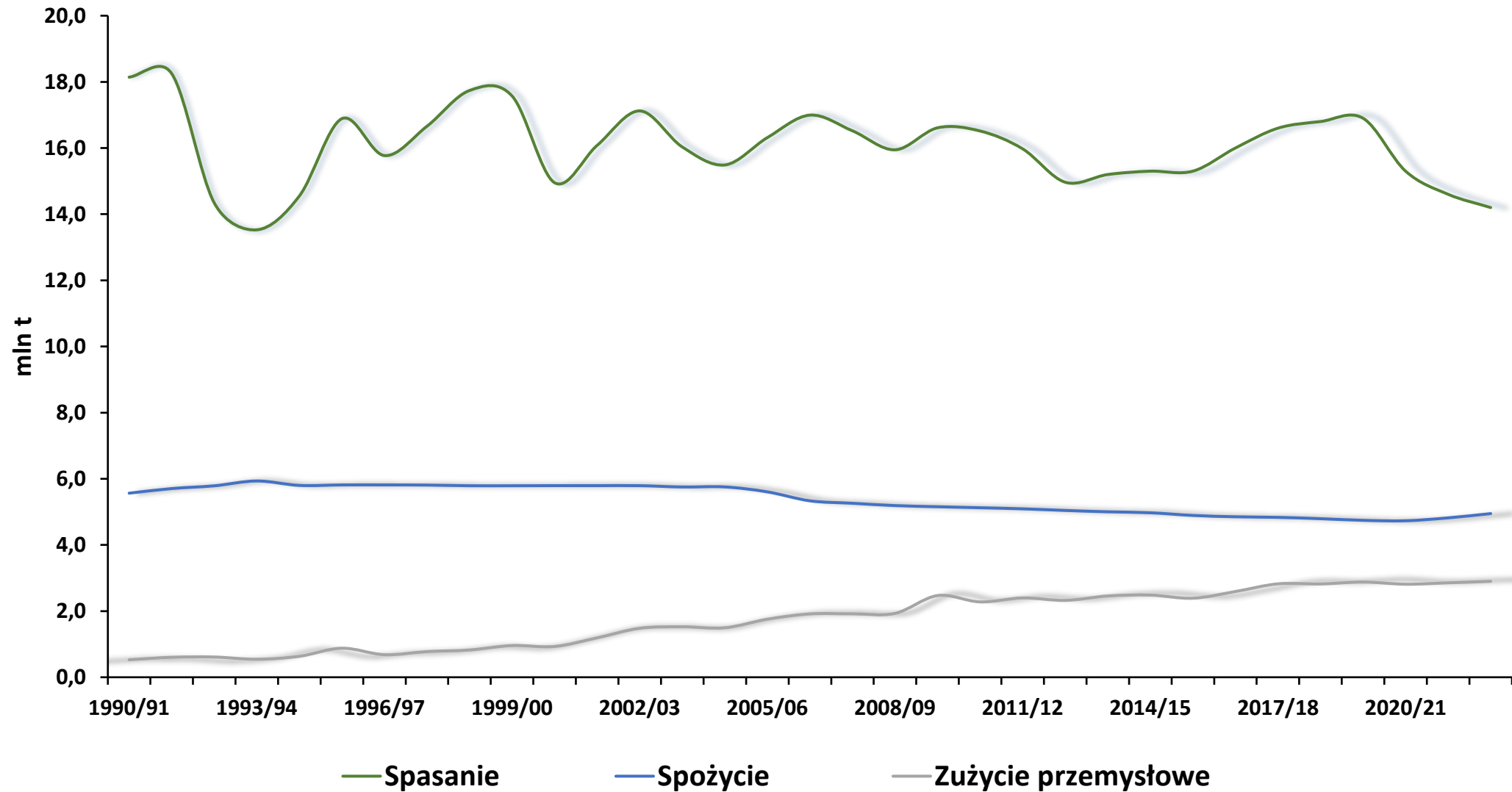
Produkcja zbóż (zbiory)

Poziom krajowego zużycia zbóż

Zmiany składników zużycia zbóż

Podsumowanie 2022 r.

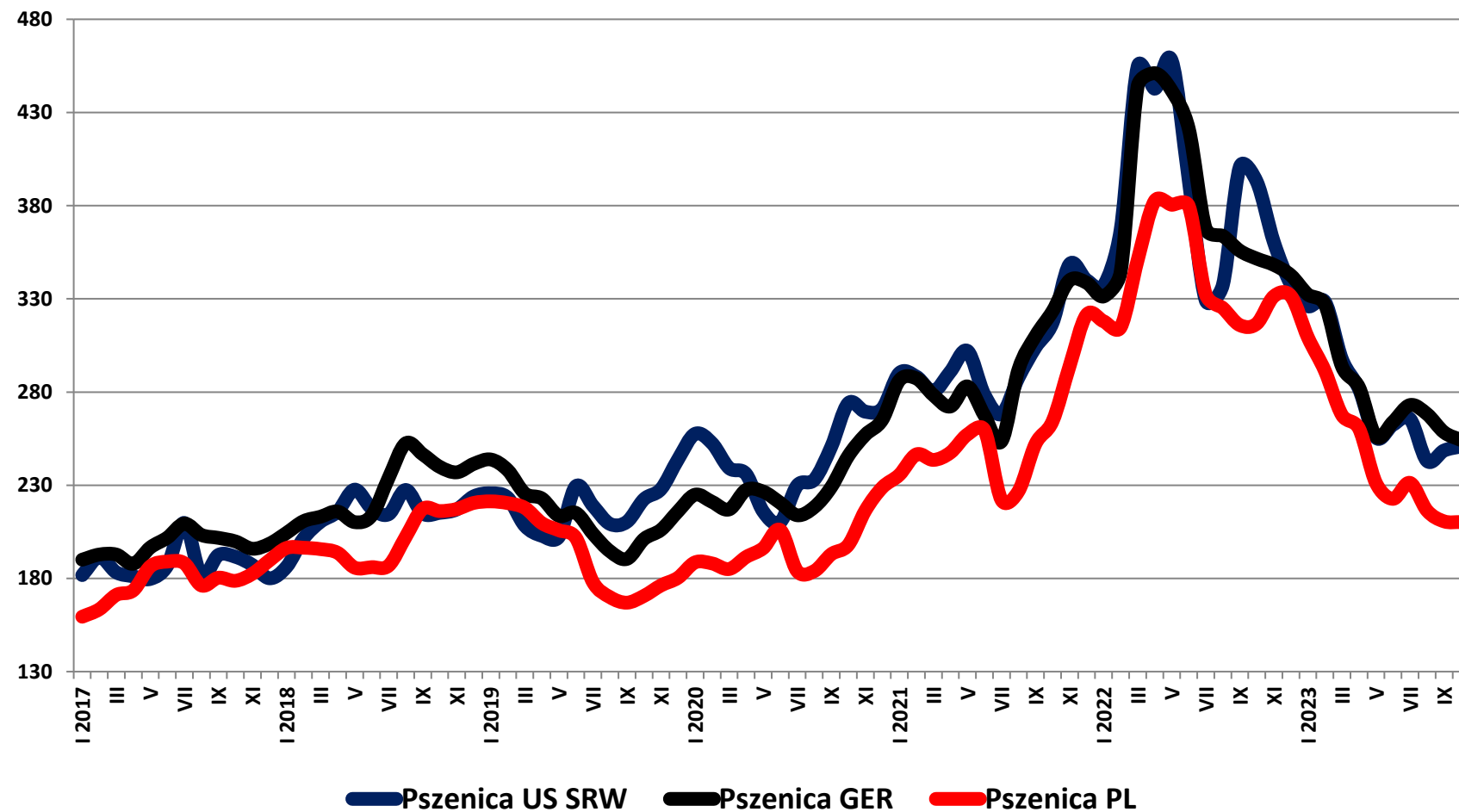
Bieżący rok był trudnym okresem dla producentów trzody chlewnej i sektora wieprzowiny. Branża wychodziła z kryzysu po pandemii Covid-19. Wojna w Ukrainie doprowadziła do wzrostu cen zbóż i nośników energii, które miały duże przełożenie na opłacalność produkcji. Pomimo rekordowych cen skupu rentowność produkcji żywca pozostawiała wiele do życzenia.

Spadło pogłowie świń w kraju do 9,6 mln sztuk. Liczba macior pozostaje na rekordowo niskim poziomie 600 tys. sztuk. Sektor musiał ratować się importem prosiąt głównie z Danii w ilości ok. 6 mln sztuk rocznie. W ciągu ostatnich trzech lat liczba gospodarstw utrzymujących świnie spadła o połowę.

A photograph showing several piglets in a pen. In the foreground, a large pig's back and side are visible, partially obscuring the piglets. The piglets are looking towards the camera. The background is filled with straw bedding.

Liczba stad zmniejszyła się o 5,2% w stosunku do października 2022 r. Przez cały 2022 rok ubyło w Polsce aż 20% stad. W przeciągu trzech miesięcy pogłowie trzody zmalało o ponad pół miliona świń. W całym ubiegłym roku spadło o 1,2 mln sztuk, a w przeciągu dwóch ostatnich lat o ponad 2,3 mln sztuk.

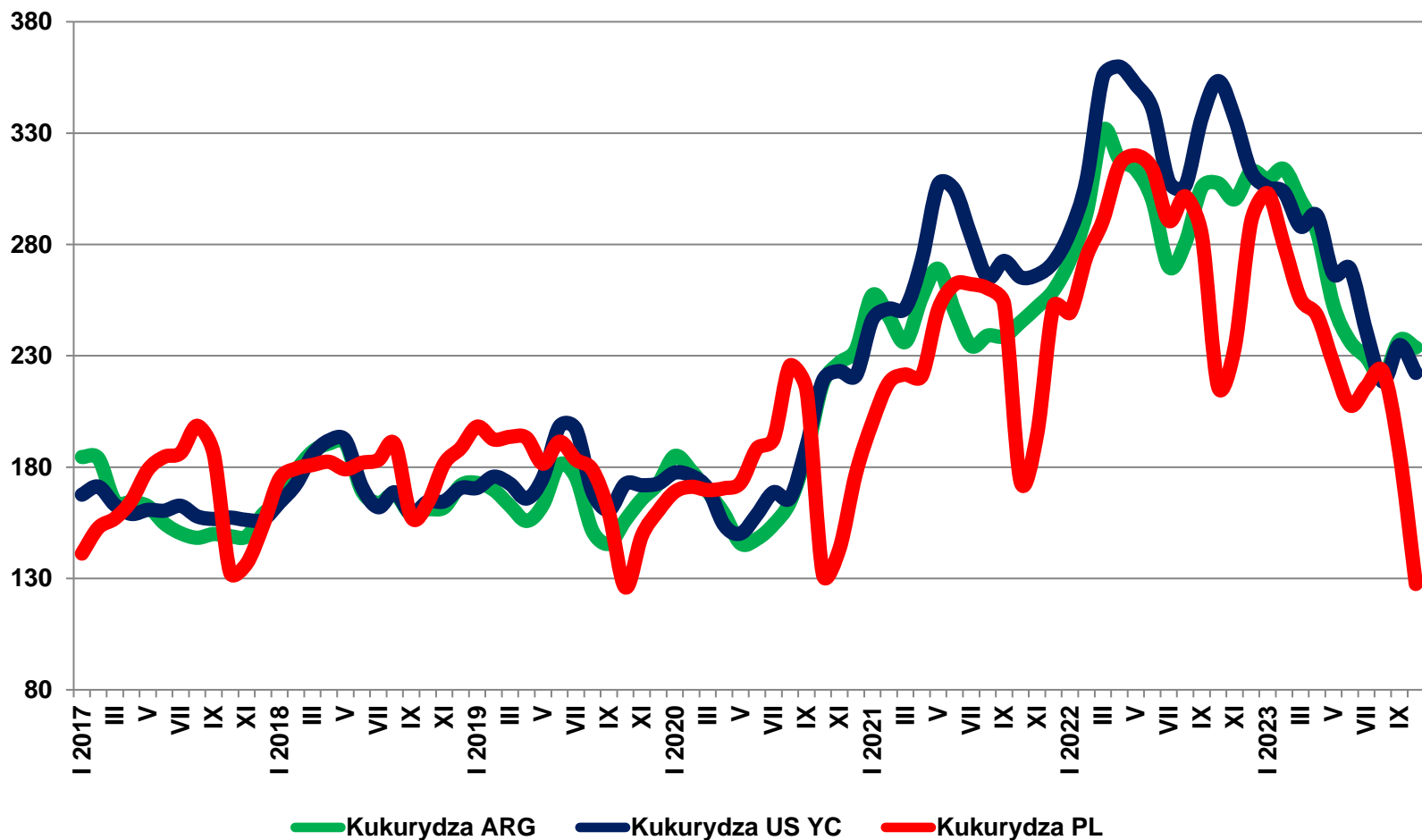
Światowe i krajowe ceny pszenicy (USD/t)

Euronext (MATIF) Pszenica [PLN/t]

Umowa	Dzień poprzedzający	Otwarcie
Maj 24	873,54	86
Wrzes. 24	935,79	92
Grudz. 24	961,54	95
Mar. 25	979,79	97
Maj 25	987,30	98
Wrzes. 25	970,13	96
Grudz. 25	981,93	97
Mar. 26	1003,40	
Maj 26	1017,35	
Wrzes. 26	1004,47	
Grudz. 26	1003,40	
Mar. 27	998,03	

Swiatowe i krajowe ceny kukurydzy (USD/t)

Euronext Kukurydza [PLN/t]

Umowa	Dzień poprzedzający
Czerw. 24	829,54
Sierp. 24	841,35
Listop. 24	849,93
Mar. 25	870,32
Czerw. 25	875,69
Sierp. 25	882,13
Listop. 25	867,11
Mar. 26	890,71
Czerw. 26	895,01
Sierp. 26	895,01

Całkowity:

Dane te są opóźnione o 15 minut

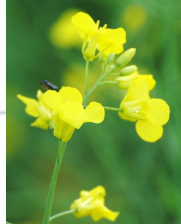
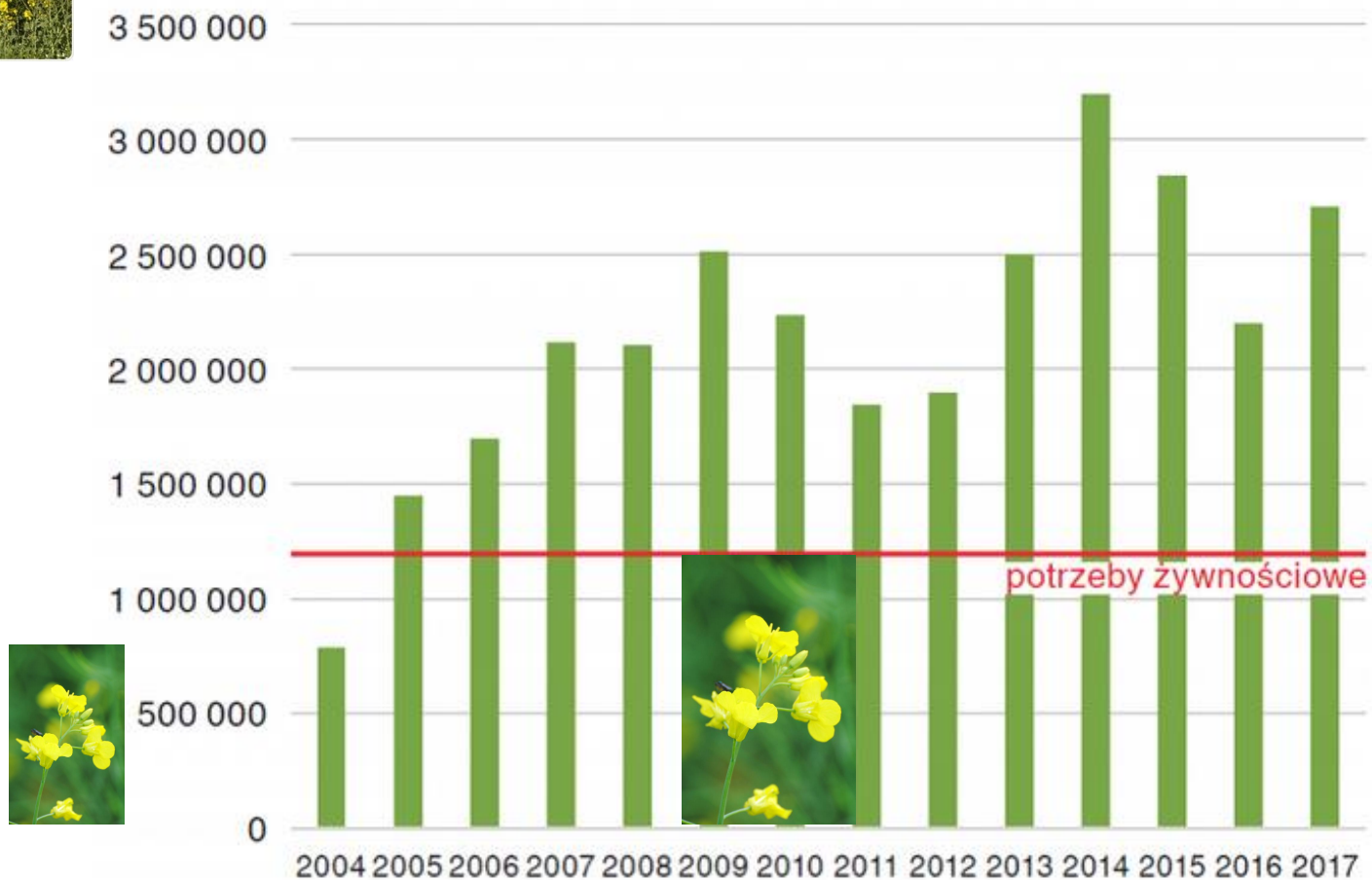
Z rozeznaj przeprowadzonych przez kierowników biur powiatowych Wielkopolskiej Izby Rolniczej wynika, że ceny w skupach wahają się w granicach od 390 do 450 zł/t i są one niższe od zeszłorocznych o blisko 60 proc..

Bilans zbóż (mln ton)

Wyszczególnienie	2021/22	2022/23	Zmiana [% , pkt. proc.]
Zapasy początkowe	3,4	6,6	92,3
Zbiory	34,5	34,6	2,8
Podaż krajowa	37,9	42,1	11,0
Import	3,0	4,7	57,7
Podaż ogółem	40,9	46,8	14,4
Zużycie krajowe	25,0	25,1	0,1
Eksport	9,2	12,9	39,5
Rozchody	34,2	37,9	10,7
Zapasy końcowe	6,6	8,8	33,4
Zbiory – zużycie	9,4	10,4	10,2
Podaż krajowa – zużycie	12,9	17,0	32,2
<i>Zapasy/zużycie [%]</i>	26,5	35,3	8,8
<i>Samowystarczalność [%]</i>	137,7	141,5	3,8

Krajowa produkcja rzepaku w kontekście jej zagospodarowania (w mln ton)

2022 2023

Źródło: Opracowanie IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS.

